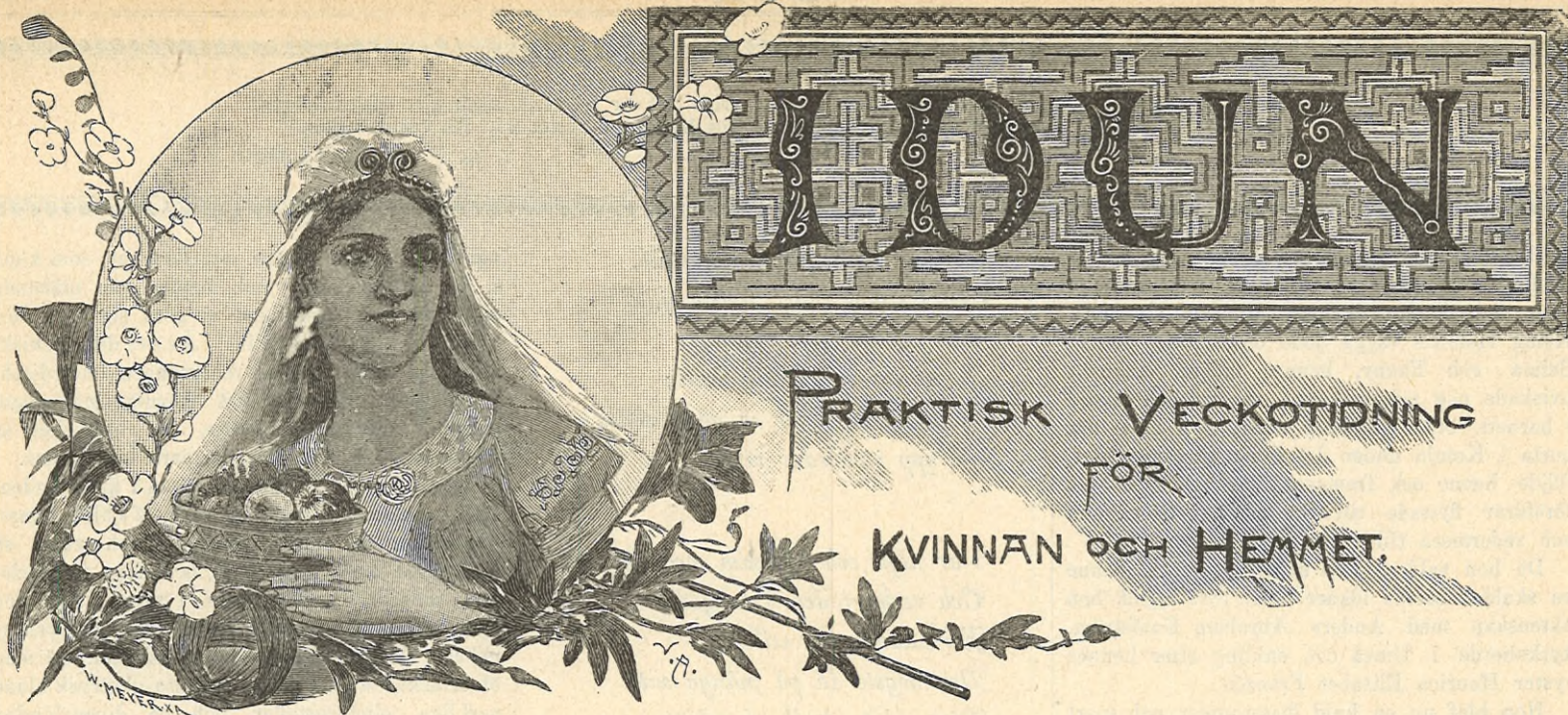

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Germaniska Boktr.-Åkttab.

N:r 46 (204)

Fredagen den 13 november 1891.

4:de årg.

Prenumerationspris pr kvartal:
 dun med Modetidning och ko-
 lorerade planscher kr. 2: 25
 Idun m. Modet. utan kol. pl. » 1: 85
 Idun ensam » 1: 20

Byrå:
 Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr.
 (Aftonbladets nya hus.)
 Prenumer. sker i landsorten å post-
 anstalt, i Stockholm hos redaktion.

Redaktör och utgivare:
FRITHIOF HELLBERG.
 Träffas å byrån kl. 12—1.
 Allm. Telef. 61 47.

Utgifningstid:
 hvarje helgfri fredag.
 Lösnummerpris: 15 öre.
 (vid kompletteringar).

Annonspris:
 35 öre pr nonpareillerad.
 För »Platssökande» och »Lediga platser»
 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
 Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.

Helena Grafström, född Franzén.

Om den af hagar kran-
 sade blommiga äng-
 en är bilden af friden
 och den stilla lyckan, är
 den stora staden med dess
 bullrande gator och torg
 bilden af oron och den
 rastlösa mödan.

Nu i seklets afton är
 lifvet likt den bullrande
 staden, där alla nerver
 spänns och hjulen rulla
 allt snabbare; och om vi,
 som äro denna tidens barn,
 låta oss af fantasien föras
 bort till seklets fjärran
 liggande morgon, se vi
 den gärna förlagd bland
 blomstrande ängar, där
 fåglarne sjunga och lyc-
 kan bor.

Men äfven där den stora
 staden sträcker sig ut, kan
 stundom lemnas en liten
 obebyggd fläck, där gräset
 får grönska, och där vinden
 får susa fritt i trädens
 kronor. Dit går den
 trötte och finner hvila och
 sinnets vederkvickelse.

Så händer ock, att vi,
 som äro barn af seklets
 afton, stundom midt i det
 bullrande lifvet kunna
 träffa på en vrå, där ännu
 den svunna morgonens
 stilla frid finnes väl be-
 varad.

I en sådan vrå fick
 den blicka in, åt hvilken
 det beskärdes att inträda
 i det lugna gammaldags
 hemmet hos numera bort-

gångna enkefru doktor-
 innan Helena Sofia Graf-
 ström, född Franzén.

Där lefde kvar detta
 ljusa skimmer från en tid,
 då poesien var hvardags-
 gäst, som kom med vär-
 ligen blommor in i de
 gömda hemmen; där möt-
 tes ännu denna sällsynta
 ro, denna stilla trefnad,
 om hvilka det nutida jäk-
 tande släktet känner så
 föga.

Ej under då, att dit,
 till detta hem, samlades
 såsom till en fridens till-
 flyktsort de, som kunde
 räkna sig till den äldriga
 värdinnans släkt och mång-
 taliga vänner; att hon för
 dem blef det sammanhål-
 lande bandet. Hvad hon
 under sin långa lefnad
 verkat såsom husmoder i
 ett stort presthus på landet,
 såsom värdinna i ett gäst-
 fritt norrländskt hem, som
 länge var medelpunkt för
 denna trakts hela literära
 lif, uppskattas förvisso
 tillfylles af alla dem,
 som varit föremål för
 hennes omtanke och älsk-
 värdhet; och många äro
 de hjärtan, hvilkas väl-
 signelse och tack för tro-
 fast hjälp följt henne ge-
 nom lifvet.

Helena Sofia Franzén
 föddes den 7 september
 1813 i Kumla i Nerike,
 där hennes fader Frans

Ej är det tiden, som är rätta måttet
På lifvets längd. Nej, det är handlingen.

Och det är hjärtat, som gör öfverskottet
På lifvets summa vid förvandlingen.

G. Y. A. STRANDBERG.

Michael Franzén då såsom kyrkoherde bodde med sin hustru Sofia Christina Wester, enka efter den kände skalden Michael Choræus. Kring Helenas vagga ljödo de skäraste toner; Selma och Fanny, hennes faders sångmör, hviskade nog mången saga om frid och oskuld i barnets öra. Samma toner, som ljödo där borta i Kumla under det hvita kastanjeträdet, följde henne ock framgent, när hon med sina föräldrar flyttade till S:t Klara i Stockholm och sedermera till Hernösands biskopsgård.

Då hon valde sig en make, blef också denne en skaldekonstens idkare. År 1838 ingick hon äktenskap med Anders Abraham Grafström, kyrkoherde i Umeå och enkling efter hennes syster Henrica Elisabet Franzén.

Hon blef nu en huld fostermoder, och snart skulle en egen talrik barnskara omgifva henne, två söner och fem döttrar. Af dessa blef en gift med Nordiska museets skapare, doktor Arthur Hazelius. En af styfbarnen, hvilken hon fick glädjen se intaga den predikstol i S:t Klara, därifrån hennes fader så ofta talat, ordensbiskopen Frithiof Grafström, öfvertagaren af det vittra arvet, har åt henne hvarje sommar, så länge hans stämma ljöd, å Helena-dagen egnat en af sina sånger; och det är af dessa, som åtskilliga under den gemensamma benämningen »till Helena» finnas intagna i hans år 1884 af trycket utgifna dikter.

Doktorinnan Grafström blef år 1870 enka och har sedan dess intill sin död den 25 sistlidne oktober varit bosatt i Stockholm, där hon i sin ålders hem på gammaldags vis hyllades af älskande och vördande hjärtan. Hon öfverlefvades af två söner och tre döttrar.

H. —k.

Vilja är att kunna.*

Grip blott med allvar verket an,
Ty om du vill, du äfven kan
Ditt strå till stacken söka.
Likt myran tiden ej förspill,
Så skall du se, om Gud så vill,
Ditt välstånd sig föröka.

På hvilken plats dig Herren ställt,
Är hemmets värld det ädla fält,
Du odla skall och plöja.
De pund, som du att vårda fått,
Förvalta väl i stort som smått,
Att du må vinsten höja.

* De enkla verserna äro skrifna närmast med anledning af det tilltalande ämnet i den nyligen avslutade pristävlingen: »Huru skall kvinnan bäst kunna bidraga till höjande af familjens ekonomi?» och vilja vara ett litet försök att i bunden form uttrycka några hufvudvilkor för ett framgångsrikt sträfvande i denna riktning.

Förf:s anm.

Uti ditt hus så styr och ställ,
Att trefnad råder i ditt tjäll
Och kärlek, frid tillika.
Förtröttas ej uti ditt kall;
Ty hvad du utsår en gång skall
Gå upp i skördar rika.

Var nöjd och tacksam med din lott
Och verka i det tysta godt,
Försakande och stilla.
Den högste då på många sätt
Ditt arbete skall göra lätt,
Välsigna rikt det lilla.

Med ödmjuk bön om redligt nit,
Med ordning, sparsamhet och flit
För spiran i ditt rike,
En föresyn för alla dem,
Som lita till dig i ditt hem
Och önska bli dig like.

När uti kärlek, tro och hopp
Ditt lifsmål slutligt du fyllt opp,
Ditt lifsverk skall förkunna:
Hvad du på lifvets åker plöjt,
Det har familjens välstånd höjt,
Ty vilja är att kunna!

Ulla.

Biblioteket i hemmet.

Af Ellen Bergström.

»Utan litteratur är lifvet död.»
(Gammal sentens.)

Våra läsarinnor hafva sett lika många förmak som vi och veta, att dessa rum icke äro tarfliga, långt därifrån. Nutidens förmak äro till största delen både prydliga och luxuösa, men, om vi litet nogare gifva akt, skola vi finna, att de i allmänhet lida af en stilförbistring, som inverkar störande, ehuru man vanligtvis ej gör sig reda för orsaken. Rococco och »chinoiserie» i älskligaste omblandning med möbler i fornnordisk stil samt mattor och väfnader med mönster från bondhemmen, och det hela anordnadt efter parisiskt mod d. v. s. för vanliga ögon huller om buller; allt detta kan svärigen bilda en harmonisk helhet. Därpå blifver icke något stiligt eller, hellre sagt, stilentligt, sedan det förstnämnda uttrycket förlorat sin ursprungliga betydelse och antagit en vulgär, liktydig nästan med pojkar-nes slangord »kilig» och »snitsig». Vidare råder för närvarande en verklig vurm för det

»antika», ehuru vi tro, att de fruar, som köpa s. k. antika saker och betala dem måhända öfver värdet, egentligen ej göra sig reda för, hvad de mena med antik. Är det den grekiskromerska antiken eller renässancen eller direktoriistilen? Eller är det liktydigt med något bizarrt? Medgifvas måste, att uttrycket är vacklande och behöfver närmare bestämmas.

Näval, en hop föremål, köpta i klädstånden, efter en samlare eller, låt vara, af själfva konsthandlarne, de anses »antika» och skola så införlifvas med den förut befintliga möbleringen, oafsedt om de passa i stycke med den eller icke; men parant blifver det, det kan ej nekas. Ibland händer det emellertid, att man öfverraskas af att få se själlösa oljetryck bland verkliga oljefärgstafvor, och på divansborden ligga understundom illustrerade godtköpsverk af tvifvelaktigt värde i mer granna än vackra och solida band, i äldre hus till och med något tyskt s. k. praktverk med genomtråkiga stålstick, men för öfrigt af böcker litet eller intet.

Trots allt som påkostas lida många förmak af ett fel: de äro icke uttryck för egarrinnans personlighet, hon har icke försökt att vara sig själf äfven vid förmakets anordning, och man ser icke, åt hvilket håll hennes smak tenderar. Följden blifver, att dessa rum, oafsedt några enskildheter, alltför starkt påminna om hvarandra.

Kommer därtill att förmaket är ett rum, afsedt för främmande och sällan begagnadt af familjen i hvardagslag, hvarigenom det har en anstrykning af ödslighet, som förökas däraf, att det till och med kanske står stängdt, och att samma behagliga värme, som finnes i de öfriga rummen, icke ens slår en till mötes, när man inträder där. Låtom oss ena oss om, att det icke är hemtrefligt! Det är ofta nog ett uttryck för familjens önskan att briljera för vänner och bekanta, hvaraf följden blifver, att man i grunden blott skattar åt flården; med få ord sagdt är det mer anlagdt på effekt än på att vara smakfullt, stilfullt och nyttigt.

Behöfva vi, noga taget, ett sådant där paradrums för främmande, vi som höra till hvad man vanligen kallar »den bildade medelklassen»? Att de, som äro skyldiga att representera genom sin framskjutna samhällsställning eller vilja det på grund af sin förmögenhet, måste för sina mottagningar hafva salonger, är själfallet; men vore det icke trefligare för oss, vanligt folk, att hafva ett ändamålsenligare rum än det mer eller mindre schablonmessiga förmaket?

En särskild stil är onekligen svår att genomföra. Vi veta oss icke hos enskilda personer hafva sett mer i den vägen än en våning med fullt konsekvent rococco, — det var hos kammarrättsrådet P., hvilken icke gaf sig, förrän fotogenlampan, den sista som spjånade emot rummens i öfrigt felfria stil, fick sin sirligt svängda fot — ett och annat äldre hem i empirestil och en och annan sal i tysk renässans. Men fränsedt alla stilarter är, som bekant, det stiligt, hvilket motsvarar sitt ändamål och är gjordt af tjänligaste material, hvarför man t. ex. kan tala om stil hos en simpel stuga. Ett rum därför, hållet i mörk färgton, möbleradt med bekväma länstolar kring ett stort bord, betäckt med inhemska och utländska illustrerade tidningar och om möjligt revuer, öfver hvilket en taklampa kastade ett fullt

tillräckligt, ehuru dämpadt ljus; klädt med en mjuk och varm golfmatta; delvis garneradt med bokhyllor eller bokskåp, delvis med étagèrer för planschverk och kartor; prydt med porträtt och konstverk efter råd och lägenhet; ett rum, som hade en bestämd uppgift och uttryckte familjens personliga sympatier, där dess medlemmar samlades om aftnarne till läsning och samspråk, och där äfven dess vänkrets skulle känna »massiv hemtrefnad», och hvilket därjämte vore mycket lämpligt för att mottaga besök i om förmiddagarne; ett sådant rum förverkligade genom sin ändamålsenlighet begreppet stil, och någonting i den vägen skulle vi vilja föreslå.

En högt bildad fru, hvilkens porträtt för öfrigt förekommit i Iduns galleri, och som en tid vistats i Oxford, skref till oss en gång följande:

»Ett bibliotek hör till en engelsk våning lika visst som ett förmak till en svensk, ehuru man äfven har sitt »drawing-room», motsvarande salongen hos oss, hvilket är familjens egentliga samlingsrum. I biblioteket mottagas familjens juridiska biträde, affärsmän eller hvilken som helst, med hvilken man önskar ett enskildt samtal och där afhandlas äfven viktigare tilldragelser inom familjen. Huru många böcker biblioteket innehåller, beror helt och hållet på egarens rikedom och beläsenhet, men det har alltid sina standardböcker: Shakspeare, Bunyan, Macaulay, Pope, Lamb m. fl., och hvad bättre är, man läser i dessa böcker, ty att icke kunna uppfatta ett citat ur Shakspeare och Bunyan skulle vara nedsättande för en lady och höjden af förödmjukelse för en gentleman.»

Säga hvad man vill om de stolta britterna, ett är visst, att hvad komfort och hemtrefnad beträffar, äro de den fränsta nation i världen, och, liksom vi, hafva äfven de det ljufva ordet hem.

Skulle nu icke vi, som icke hafva engelska rikedomar till vårt förfogande och följaktligen icke kunna hafva både »drawing-room» och biblioteksrum, kunna nöja oss med det senare eller t. ex. med en hopslagning af båda till ett? Skulle vi icke vinnlägga oss om att i våra hem få något, som vi kunde kalla *biblioteket*?

Och härmed äro vi inne på det egentliga syftet med denna lilla uppsats. Må man icke förskräckas för ordet *bibliotek*? Ett bibliotek bildas icke därigenom, att man sammanför en nästan oräknelig massa böcker. En vald samling om ett par, tre hundra volymer kan understundom långt snarare kallas ett bibliotek än en samling af två, tre tusen icke valda. En folkskockning är icke det samma som en trupp. Att ega böcker, som man hvarken vill eller kan läsa, böcker på för oss obekanta språk o. s. v. vittnar icke fördelaktigt för egarens vare sig teoretiska eller praktiska sinne. Bokhandlarne göra oss den ej alltid välkomna tjänsten att påskicka oss böcker, som stanna hos oss af icke bättre skäl, än att vi icke kommit oss för att återsända dem, eller att de hos oss blifvit solkiga. Somliga böcker hafva vi ärf, ja, kanske andra hafva gjort sig skyldiga till det fel, för hvilket vi icke alltid kunna fritaga oss, nämligen att af böcker göra judaspresenter för att blifva dem kvitt. Korteligen: våra boksamlingar hafva bildats planlöst, slumpvis, på höft, och intet under är, om åtskilliga af deras beståndsdelar ingifva oss leda.

Låt oss vara stränga i vårt val af böcker. Gifvet är att all sådan litteratur, som kan innebära faror för de unga, måste vara absolut bannlyst. Ingen nämnd och ingen glömd, men vi räkna till för ungdomen skadliga böcker ej

blott de direkt osedliga, utan äfven sådana, som göra själen till en vekling, såsom Dumas' och Sue's opiidrommar o. s. v.

Hvilka böcker böra då finnas i ett vanligt bildadt hem?

Först och främst, utom alla böckers bok och vår kyrkas godkända lärare, våra klassiska författare: Tegnér, Runeberg, Stagnelius, Wallin, Geijer, fru Lenngren, Franzén, ja, Bellman m. fl. De af utlandets stora skalders och författare, hvilka litteraturhistorien ställt främst, böra icke heller saknas på deras eget språk, så vidt man kan läsa detta; i annat fall har man af Shakspeare, af Dickens, af Thackeray goda översättningar, så ock af Turgénjew och Tolstoy; äfven Schiller och Goethe finnas till stor del i svensk tolkning, och af franska författare finnas t. ex. Racine och Molière tillgängliga i översättning, för att icke tala om senare författare. La Fontaines fabler få icke glömmas; det är en blid bok, full af stämning, och gör allt skäl för benämningen klassisk.

Därnäst komma arbeten i historia, framför allt vårt eget lands, och geografi samt naturvetenskap o. s. v. Öfver hufvud är det skäl att ega uppslagsböcker i rätt många ämnen, och om man förr något försmädligt yttrade sig om konversationslexika och den bildning, som hemtades ur dem, så gör man det ej nu mera. Tiden är för en nutidsmänniska så intecknad och splittrad, att den bekväma vägen till upplysningars erhållande, som ett godt konversationslexikon erbjuder, just ett sådant, som vi nu snart ega färdigt, är en verklig fördel. Men att gifva råd i fråga om böcker, som för öfrigt böra finnas i familjens gemensamma boksamling, vore en förmätenhet, till hvilken vi icke vilja göra oss skyldiga. Att emellertid de böcker, som representera det *nu*, i hvilket vi befinna oss, icke få vara utslutna, faller af sig själft, men ett är härvid att anmärka, att de äldre böra läsa dem först, för att, därest de äro af destruktiv halt, undanskaffa dem för de yngre.

Men med böcker är det en egen sak. De måste vårdas och skötas. Låt dem ligga och blifva neddammade i vrårar och hörn, blifva solkiga och trasiga, och detta deras yttre förfall skall för ens föreställning liksom förringa deras inre värde, ungefär som den orendade bordduken försimplar den utsöktaste måltid. Men låt dem få goda band, hvilket numera är lätt, sedan bokbinderiet åter fått ett uppsving hos oss, så att det godt kan täfla med utlandets, och stå ordentligt uppställda och damfria i sina skåp eller på sina hyllor, och de skola icke endast blifva en af de vackraste prydnaderna i våra hem, utan äfven våra kära vänner.

I vår »Waste-book» hafva vi antecknat följande vackra ord, hvilka vi tillåta oss citera:

»Utan att vara gammal, är jag redan vid den åldern, då man har flere vänner under än ofvan jord. Då jag omkring mig söker dem, hvilka fordom voro mina barndomskamrater, när jag ropar an den »heliga skara», som vi bildat vid inträdet i lifvet, höjer jag förgäfves rösten; knappt någon svarar. En och annan onstaka röst endast säger: jag är ännu kvar. Och år efter år blifva de gamla vännerna allt färre, tomrummet blifver större, och för att återfinna mina flydda minnen stänger jag mig inne och öppnar mina böcker. Mina böcker, de äro också mina vänner från fordom, men vänner, hvilka förblifvit unga, under det jag åldrats. Dessa kära egoister bry sig icke om, att mitt hår börjat gråna vid tinningarne. Jag återfinner dem lika tjusande, lika glädtiga, lika väriliga som fordom, och hvad dem beträffar, hvilka tycktes mig knarriga och dystra med

sina olycksbådande förutsägelser och skenbara misantropi, med den bitterhet, med hvilken de dömde lifvet, så vet jag nu, att de hade rätt i att varna mig, och att jag var en däre, som föraktade deras råd.»

Så egoistiskt det låter, men aktom våra böcker för låntagare. De samvetsgrannaste människor liksom tillåta sig undantag, då det gäller att återlemna en lånad bok. En verklig bokvän lånar aldrig ut sina böcker. Han tänker med Charles Nodier:

»Tel est le triste sort de tout livre prêté:
Souvent il est perdu, toujours il est gâté.»

Och som förut nämndes om engelsmännen, att de ej blott rå om böcker, utan begagna dem, så må vi flitigt nedtaga dem från sin plats och med lyftande eller lärorik läsning fylla de stunder, som äfven den rätt mycket upptagne får lediga. Då skall biblioteket blifva i sin ordning, prydlighet och trefnad en kär plats, där vi tycka oss omsväfvas af gångna tiders stora andar, och där vi känna vår synkrets vidgas samt vårt andliga förråd efter hand ökas, vare sig till hjälp i vår kamp för tillvaron eller till vår förkofran som evighetsmänniskor.

Granrismor.

En fattig kvinna, som sålde viskor på stadens torg, hade en liten flicka, som hon var ensam om att försörja. På ett eller annat sätt fick man veta, att ett rikt, barnlöst äkta folk önskade ett fosterbarn.

Hon gick dit och erbjöd sitt. Den lilla flickan, som var mycket söt och vacker, antogs genast. Hon skulle blifva helt och hållet som barn i huset och icke veta af, att hon egt några andra föräldrar än fosterföräldrarna. Modren skulle fullständigt utplånas ur hennes lif, och man önskade naturligtvis alltså att vara fri från påhelsingar af denna.

Då en så lång tid förflutit, att modren kunde tänka, att barnet glömt henne, gaf hon vika för sin längtan, tog några viskor med sig och gick att knacka på de rikas köksdörr.

Hon blef nådigt mottagen, ombedd att sitta ned och bjuda på kaffe. Man var intresserad af att anställa ett prof.

Barnet, som släpptes ut i köket, var fullt acklimatiserad. Grannt klädt, förnämt i sitt utseende och seende på sin mor som på en främling.

Hur väl föreställde man sig ej denna, med den rutiga schaletten nedgliden kring halsen, lutande sig framåt på stolen med armågen stödd mot knäet och den grofva handen utsträckt för att locka den lilla till sig. Tycker man sig ej se det okonstladt tragiska uttrycket i hennes blick vid åsynen af den så hopplöst saknade och så hopplöst återfunna, se henne svälja tårarne, under det att med det individuella uttrycket af hennes sorg blandar sig det uttryck af glädtig välvilja och nyfikenhet, som de af grofarbete nedtyngda hafva, då de le mot ett sorglöst, förnämt barn, liksom mot en älfva, hvilken kommit i deras väg, och som de äro rädda att skrämja bort.

Ett barn misstar sig sällan, om någonsin, i sin känsla af, hvem som älskar det. Den lilla närmade sig snart förtroendefullt den främmande kvinnan, och deras samtal slutade med, att den lilla satt i modrens knä och somnade med hufvudet mot hennes bröst.

Modren satt en stund tyst med barnet i sin famn, därefter reste hon sig tyst, lemnade tyst det sofvande barnet åt tjänsteflickan och gick tyst genom dörren för att aldrig mera återkomma.

Då tjänsteflickan skulle bära in barnet i de granna gemakerna igen, vaknade det på tröskeln, såg sig om med en irrlande blick, drog en half suck och sade:

»Jag satt så skönt hos granrismor!»

Historien påstås vara fullt sann, och icke innebär den något otroligt.

Huru lyckliga äro ej de rika, som kunna köpa till och med de fattigas modersglädje.

Amalia Fahlstedt.

Höra våra små?

Huruvida barnet strax efter födelsen är begåfvadt med full hörsel förmåga eller icke, har gifvit anledning till skiljaktiga meningssutbyten, och vi vilja här ingå på en kortfattad undersökning härom, övertygade, att ämnet intresserar våra läsare.

Människans andliga funktioner såsom syn, hörsel, talförmåga o. s. v. förmedlas genom hjärnan, och den nyföddes är ännu icke mäktig en dylik verksamhet. Ännu tarvas en viss utveckling och öfning, som blott med tiden kan uppnås. Hörseln existerar ännu icke hos den nyfödda; hvarken hjärnan eller det organ, som tjänar att förmedla hörsel förmågan, äro ännu så utvecklade, att de kunna fungera. Helt naturligt är, att ett månads gammalt barn ännu saknar hörseln, hvaremot två till tre månader gamla spenbarn redan, enligt hvad erfarenheten visar, aktgifva på ett intensivare ljud, t. ex. en klingande klocka. Gifver barnet vid denna tidpunkt icke ännu tecken till hörsel — något som alls icke är sällsynt hos mindre utvecklade barn — växer modrens farhågor till den förskräckligaste ångest, huruvida barnet kommer att höra eller icke. Och med ångslan i sitt ansikte väntar hon på läkarens utslag, helst hon väl vet, att ett döft barn samtidigt är beröfvadt talets gåfva.

Låt oss för att fullt förstå hörselns funktioner kasta en blick in uti den hemlighetsfulla verkstad, där den har sin upprinnelse. Hörselorganet, som tjänar till att förmedla hörselverksamheten med hjärnan, består af två delar: hörselnerven och örat. Hörselnerven leder sitt ursprung från hjärnan och uppfångar hvarje dallring, som uppstår omkring oss, då luften genom ett ljud försättes i vibrationer. Hvarje del af hörselorganet, som tjänar till ljudvågornas ledning till hörselnerven, kallas i vidsträckt mening öra. Öronen äro anbringade vid hufvudskålens sidoväggar, och hvad som af dem är för ögat synligt, är snäckan och öronöppningen. Denna afrundade öppning leder till ett rör, ljudröret, som slutar med en elastisk, genomskinlig hinna, trumhinnan. Ljudvågorna, samlade i snäckan, nå genom ljudröret trumhinnan, som fortplantar dem förmedels hörselbenen fram till hörselnerven. Dessa ben, hammaren, städet och bygelb, ligga i ett med luft försedt rum, trumhålan, som erhåller sitt luftförråd i och med hvarje andedrag genom den i munhålan utmynnande eustachiska gången.

Existerade icke detta organ, eller vore det icke så konstrueradt, att det vore egnadt att fortplanta äfven den minsta luftvibration, så vore vi icke i stånd att uppfatta de oss träffande ljudvågorna, och ljudet skulle genom våra kroppar återkastas ungefär på samma sätt som en klippa återkastar ett ljud, och ekot uppstår.

Skadliga yttre inflytelser på mödrarna eller själslidanden, enligt mångens åsikt äfven äktenskap mellan blodsförvanter, kunna redan i moderlivet åstadkomma, att embryots hörselorgan eller den del af hjärnan, som är oumbärlig för hörselfunktionen, är oregelbundet utveckladt; barnet kommer då, utan att i många fall ytterörat visar en abnorm skapnad, döfstumt till världen.

Såsom vi redan nämnt, är den nyföddes hörselorgan äfven under normala förhållanden ändock icke så utveckladt, att det är egnadt att förmedla hörseln. Utvecklingen börjar först efter födseln, och är förgå, innan den är fullt avslutad. Ljudröret, som vid en mera framskriden lefnadsålder omgifves af benväggar, består hos spenbarnen af ett trångt, af hud och brosk bildadt rör. Trumhinnan är mycket tjockare och mindre elastisk än hos fullvuxna och befinner sig dessutom alls icke i ett sådant läge, att det med hela sin yta skulle kunna uppfånga ljudvågorna.

Vidare är trumhålan hos spenbarnen fylld med en salivartad vätska, som först måste så småningom uppsugas för att skaffa rum åt den oumbärliga luften.

Dessa afvikelser visa, att den nyfödda öfverhufvud saknar hörsel förmåga, och att spenbarn först i senare hälften af tredje månaden och ofta ännu senare få öra för och uppfattning af ljuden.

Iduns julklapps bazar.

För att i någorlunda god tid stå dem af våra läsare till tjänst, som i dessa dagar helt visst bry sina hjärnor med julklapps bekymmer, börja vi redan i dag duka upp af de nouveautéer, som året bjuder, och invitera enhvar att taga utställningen i benäget skärskådande samt göra sitt val efter bästa förstånd.

Ännu taga vi dock för gifvet, att många af våra läsare skulle kunna insända goda bidrag till vår lilla utställning, och hoppas vi, att dessa nu ej längre förhåla tiden, utan ihågkomma bazaren med nödig tillökning. Allt hvad som under november månad ingår eger rätt deltaga i täfingen om det utsatta priset, 25 kronor. (Se närmare tillkännagifvandet i n:r 43.)

Redaktionen har naturligt nog bland hopen af insända beskrifningar svårt att afgöra, hvilken är den bästa och därmed har förtjänat priset. Vi ha därför beslutit efterhand meddelas af samtliga insända bidrag i nummerad följd och komma framdeles, då våra läsare väl praktiskt pröfvat än den ena, än den andra, att vädja till deras sakkunniga ömde och utslag.

Och så begynna vi då promenaden genom bazaren.

* * *

I. Herrväst, sydd på stramalj med zefirgarn. Som det alltid är förenadt med stort bryderi för oss fruntimmer att af våra egna arbeten finna lämpliga och praktiska julpresenter till manliga medlemmar inom familjen, vill jag härmed föreslå Iduns läsare öfvan antydda persedel, som med nytta förenar utseende och tillika är en »hjärtevärmare».

På ett tillräckligt stort stycke mellangrof stramalj aftecknas efter någon passande väst mönster för båda framstyckena, hvilka utklippas och öfverkastas, hvarvid märken för fickor och knapphål tecknas. Innan inskrifningar härför göras (hvilka måste utföras fullkomligt raka öfver endast längdträderna), bör man tillse, att stygnen, som lemnas emellan hålen för knappor och fickor, kunna afräknas i 3-tal, för att mönstret skall blifva regelbundet, hvarvid iakttagas, att fickan kommer i samma stygnrad med motsvarande knapphål. Omkring alla inskrifningar för fickor och knapphål sys med ankartråd languette öfver två stygn (eller 4 trådar) för att förekomma upprispning.

Sedan öfvan anförda noga iakttagits, kan man börja sy mönstret sålunda: Man syr korsstygn öfver 6 trådar (3 stygn) på höjden, hvarvid alltid 2 trådar (1 stygn) lemnas emellan och 2 trådar (1 stygn) tagas på nålen, så att stygnraderna ligga fyrdubbla öfver hvarandra. Då ny mönsterrad börjar, iakttagas, att de första stygnen beröra samma längdtrådar som de första stygnen i föregående rad; sedan falla de öfriga ränderna af sig själfva. Där längdträderna äro för fickor och knapphål afskurna, tagas stygnen öfver languetten. Slutligen markeras de sista korsstygnsränderna med stickstygn af filosellsilke, hvarigenom arbetets utseende förhöjes. Vår modell är af svart zefirgarn med ljusgula silkesstygn. Svarta sådana taga sig äfven väl ut. Andra färger i garnet kunna naturligtvis äfven användas, 2 å 3 nyanser i samma färg. De färdigsydda framstyckena pressas väl på avfigsidan, fickorna fastsys, framstyckena fodras, så att fickorna sitta mellan fodret och yttertyget. Västen kantas med sidenrockband, äfvensom fickorna; dessa senare kunna och doljas under 1½ cm. bred broderad remsa. Ryggstycket förfärdigas som till vanlig väst. Knapphålen sys sedan med knapphållsilke. (Afsydt prof kan efter önskan erhållas, om vid begäran fogas 5 sparmärken. Halmstad p. r.)
Ton.

II. Julklapp till mamma och baby (af äldsta syster eller tant). Af brunt hästtäckt tyg, som vanligen har en bredd af 1½ m., utklippes ett stycke af 1½ å 2 mtrs längd — vill man hafva finare material kan ju fris användas — för att härför förfärdiga en varm och tillika roande matta åt baby. Öfriga behöfliga material utgöras af ett stycke stramalj och brokigt ullgarn, hvarvid gamla rester och från andra broderier öfverblifna ändrar komma väl till pass. Stramaljen kan ju lämpas efter hvars och ens egen smak, dock är gröfre bättre att använda. Till min matta använde jag stramalj af den groflek, att 2 stygn utgjorde en längd af 1 cm.; finare gör arbetet tyngre. Efter vanliga s. k. korsstygnsmönster, föreställande djur, lek- och husgerådssaker m. m., broderas nu på mattan sålunda, att man af stramaljen utklipper stycken, i stygnantal litet öfverstigande mönstrets, samt fasträklar bitarne på mattan, placerande därvid bilderna i en mångbrokig blandning, och syr sedan med en finare stoppnål. Bildernas oregelbundna ordning gör, att det hela får utseende af att ett helt förråd leksaker blifvit utströdt på mattan. Af erfarenhet kan jag intyga, att en dylik matta är högst intressant för småtingarne, som med de sydda leksakerna kunna hafva mängen munter stund. Då tillgången på behöfliga mönster är särdeles knapp, må här nämnas ett sätt att förskaffa sig sådana. Ur en vanlig barnbilderbok afritade jag passande föremål, kopierade af dem med s. k. blått kopiepapper på färdigrutadt (finrutigt) mönsterpapper, som erhålles i bokhandeln, hvarefter jag med blyerts och målpennor fullständigade och färglade mönstren. Arbetet låter svårare, än det i själfva verket är. När så mattan fått sitt tillräckliga antal bilder, afsyde jag hela alfabetet med svart garn, ströende in bokstäfverna här och där mellan bilderna. Så snart hvarje särskild bild är färdigbroderad, sprättas naturligtvis träckelträderna bort, och stramaljen utrifves tråd för tråd. Mattan fördras med jutetyg och förses i kanten med ett tjockt snöre.
Kaima.

*

III. Arbeten af gummimassa. Massan köpes i Finland på Beijers bokhandel i Helsingfors, men fås i Stockholm hos Kuntze och komp. m. fl. Det ser ut som ett segt, brunt papp och har en stark gummilukt. Vid användning tilläggas en bit däraf i kokhett vatten (fördelaktigast att hela tiden hålla vattnet hett på ett petroleumkök) då den genast blir mjuk och låter böja och forma sig efter behag. Man formar blad, stjärkar, blommor (blombladen tills vidare hvar för sig) och kastar, så snart man format ett blad färdigt, detsamma i ett fat kallt vatten. Då man fått det erforderliga antalet blad och stjärkar, tager man upp dem ur vattnet och börjar foga ihop dem till blommor och hela blomslingor. Detta sker genom att vid ett ljus värma den spets, som skall fästas vid. Sedan arbetet stått till andra dagen för att något hårdna, bronseras det i skilda färger och fästes på det föremål, som därmed skall prydas; härvid begagnas samma förfaringssätt som vid hopfogandet af de skilda bladen.

Materialets utmärkte böjlighet gör arbetet mycket trefligt, och med någon öfning kan nära nog konstnärligt arbete uppnås. Den största utsikt att uppnå ett vackert resultat har man, om man är i tillfälle att begagna naturliga blommor och grenar som modell.

Fästa på glas, bleck eller porslinsburkar, som sedan antingen helt bronseras utvändigt eller, om det är glas, invändigt målas med svart lackfärg, göra de burkarna till prydliga vaser.

Ett slätt dricksglas, måladt på yttre sidan med svart lackfärg, omslingradt af en enkel kvist med glesa blad och sedan helt och hållet (både glasets utvändigt öfvanpå den svarta färgen och hela kvisten) bronseradt med kopparbrons, användes till cigarrhållare.

På med plysch beklädda askar, paletter, kalender och fotografiramar tager sig arbetet mycket effektivt ut. T. ex. mörkröd plysch, en äppelgren med blommor, blad och små kart, bronserad i grönt och koppar; mörkgrön eller bronsfärgad plysch, ekollon och löf i brons och guld; grå plysch, neckrosor och säfblad i silfver och stål.
M. N.

*

IV. Fotografiram af gummi. Man utskär ett stycke uppmjukad gummimassa i form af en större fotografiram. Ordnar sedan härför en ranka af gummiblad, blommor och grenar. De fästas en och en i sänder på ramen, som nämnt, genom att man håller kanterna eller baksidan af dem öfver lågan och trycker dem sedan fast på gummiramens. Man bronserar sedan lätt öfver

Otto Lindvalls Sybehörshandel rekommenderar sitt nya väl sorterade lager af Sybehör samt artiklar för dam- och barnbeklädnad.
Hamngatan 14, midt för Kungsträdgården, Allm. Telefon 76 17.
Order till landsorten expedieras mot postförskott eller järnvägsföretag.

hela ramen, men är gummit terracottafärgadt, är detta onödigt. *Milda.*

*

V. Väggedekoration af gummi. Man utskär fyrkantiga stycken uppmjukadt gummi, böjer dessa tillsammans, så att det ena hörnet kommer rätt upp och det motsvarande bildar botten liksom på en strut. Sidorna närmast det nedre hörnet hopfästas, och däröfver sättes en blombukett e. d. af gummi. I det öfre hörnet göres ett litet hål att hänga struten i på väggen; om sommaren kan man slå vatten uti dem och sätta blommor uti, om vintern sättes i stället litet grönt och några röda bär e. d.

Många andra nätta julklappar af detta slags material kan man göra, om man blott är litet uppfinningsrik. *Milda.*

*

VI. Imiterade applikationsarbeten. Följande arbete, som med fördel kan användas till en hel mängd olika föremål, såsom antimakass, fönster- eller dörr-lambrequin, beklädnad af s. k. lecturebord m. m., är lätt och roligt att utföra, men tillika af en mycket dekorativ effekt. De material, som därtill användas, äro:

Ljusgrå eller crèmegul linneväf (*icke linnesträmål*). Olika kulörer af oljefärg, Siccativ. En lagom grof oljefärgspensel. S. k. brilliantgarn.

Vid utförandet tillgår på följande sätt: På ett ritbräde eller icke ömtåligt bord spännes det stycke linneväf, som skall användas. (Flere olika sorters linneväf, lämpliga för detta arbete, finnas i handeln. Jag har själf använt en sort inväfd med guldtrådar, hvilken tagit sig utmärkt väl ut.) Därefter öfverför man härpå medels blåpapper konturerna af det mönster, man vill utföra. Detta mönster bör naturligtvis vara afpassadt efter arbetets ändamål. Adliga vapen, olika landskaps- och riksvapen, rediga och tydliga gammaldags ornament, äro mönster som bäst passa, och hvilka ej äro svåra att åstadkomma och sammansätta.

Härefter kommer målningen. På en palett, eller, i brist däraf, på en porslinstallrik, upplägger man de oljefärger, som skola begagnas. Men innan man börjar måla med en färg, måste man först däri inblanda så mycket *hvit* (ej brun) siccativ, att vid profning på tyget oljan i färgen ej flyter omkring. Härmed får man vara mycket noga och aktsam, ty flyter oljan ut öfver mönsterkonturerna, blir det hela förstördt. Det är detta som inblandningen af siccativ förebygger. Terpentintin får man ej använda till något annat än penselns rengöring. Men skulle det misslyckas så, att någon färg kommer på arbetet utom mönstret, så kan man försöka att få bort den genom att med en ren, hvit lapp, doppad i ren terpentin, försiktigt gnida på fläcken.

Hvilka färgsammansättningar som bäst passa och taga sig ut, får ens egen goda smak säga en. Men om man nu till exempel målar ett fantasivapen med ett lejon i midten, så är det vackert att måla lejonet i guldgul och halfva vapenfältet i högrödt, halfva i svart. Vid målning af landskaps- eller andra vapen bör man naturligtvis taga de färger, som tillhöra dem. Hvar gång man byter om färg, skall man, som nyss nämnades, rengöra penseln i terpentin.

Sedan målningen är afslutad och fått fullkomligt torra, påsyes i alla konturer, med omärkliga stygn, vackert och tjockt brilliantgarn. Äfven när en färg alldeles omslutes af andra färger, skall dess konturer sys med brilliantgarnet, så att alla färger och figurerna afskiljas från botten eller hvarandra. Det är detta förfaringsätt, som så märkbart höjer den illusoriska och effektfulla verkan af applikation.

Vid alla de olika användningar, som detta arbete kan få, måste det naturligtvis monteras på olika sätt, och härpå kan ej någon vidare beskrifning behövas. Dock om man t. ex. har förfärdigat en antimakass eller en beklädnad för en lecturebordsskifva, så lämpar det sig synnerligen väl att därpå göra en infattning af ett eller annat slag med någon vacker plysch i en med det hela öfverensstämmande färg.

Några förkunskaper i målning fordras ej för detta arbete, och därför kan det också med lätthet utföras af hvem som helst. Men för att det skall bli så vackert som möjligt och komma till sin fulla rätt, måste det dock, likasom alla dylika arbeten, utföras med litet skönhetsinne och god smak. *Maria Eleonora.*

(Forts.)

Drottning Charlotta af Württemberg.

Den mäktige herskare, för hvilken furstars huvuden måste böja sig lika djupt som de svages och ringes, har kallat ännu en af vår världsdels monarker hädan, då konung Karl af Württemberg den 6 oktober afgick med döden. Den gamle regentens äktenskap var barnlöst, och hans brorson, hvilken nu under namn af Wilhelm II bestigit Württembergs tron, hade redan från späda år ansetts som tronföljare och erhållit en uppfostran, i allo egnad att förbereda honom för hans maktpåliggande värf. Konung Wilhelm är nu en 43-årig man. Under det senaste tiotalet år har i själfva verket en väsentlig del af den Württembergiska regeringsbördan hvilat på hans skuldror, då hans farbroder af sjuklighet hvarje år tvangs att långa tider vistas fjärran från sitt rike.

Konung Wilhelm förmälde sig år 1877 med prinsessan Maria af Waldeck och Pyrmont, en syster till drottningen-regentinnan af Holland. Samma år föddes honom en dotter, prinsessan Pauline af Württemberg. Redan år 1882 slets emellertid af döden detta äktenskapsband.

Fyra år senare, den 8 april 1886, fann enklingen en ny maka, det moderlösa barnet en ny moder, då Wilhelm för andra gången trädde i äktenskap, nu med prinsessan Charlotta till Schaumburg-Lippe. Med henne delar han som konung Württembergs tron.

Drottning Charlotta är född den 10 oktober 1864 samt äldsta dotter till prins Wilhelm, innehafvaren af den furstliga besittningen Nachod i Böhmen, och dennes maka, prinsessan Bathildi af Anhalt. Drottning Charlotta åtnjuter i Württemberg en synnerlig popularitet lika mycket för sin strålande skönhet och sitt kvinnliga behag som för sitt goda hjärta, hvilket aldrig upphör att ömma för de lidande och betryckta. Goda gärningar äro hennes största glädje.

I sitt hem är hon ett mönster som maka och — ehuru någon egen bröstarfvinge ej ännu förunnats henne — som moder för den unga prinsessan Pauline. Den bild af Europas yngsta drottning, vi i dag velat bringa Iduns läsarinor, torde kunna gifva dem en föreställning om hennes yttre fägring, liksom

det helt visst måste glädja hvarje kvinnohjärta att förnimma, att här det yttre motsvaras af den inre skönhet, sem består, ännu när den jordiska blomstringen förbleknar och hvissnar.

Några fruntimmersminnen.

Upptecknade

af

En gammal pennfäktare.

II.

Konst och natur.

(Forts.)

Om jag hade rätt häri, skulle hon blifva en olycklig människa; ty vår Herre har gifvit oss lifsglädjen som det rätta elementet, under det att sorgen och dysterheten endast äro inslag i väfven för att vi skola dess bättre kunna förstå »saligheten i att vara saliga». Den, som går i sorg för sorgens egen skull och ej vill andas lifsglädje, får slutligen denna ogiltiga syn på lifvet, som drifver så många till antingen andligt eller fysiskt själfmord. Nej, *sanning i allt*, sanning äfven i lynnet och karaktären, först genom sanning skulle hon kunna bli en god skådespelerska och äfven en god och andra fängslande mänsklig varelse. Nu var hon en förtviflad liten lögnerska, som ljög både för andra och sig själf, och därför, hon måste för sanningens skull förlåta mig uttrycket, fann hon ej behag för någon, ej ens för sig själf. Ja, hon måste låta det falla litet solskens öfver sig och det omkring henne. Endast så skulle det bli glädje och ljus, och det älska likväl människorna mest.

Hon satt tyst och hörde på min straffpredikan, men om jag ej alldeles misstog mig, så glimtade det dock fram i hennes blick något, som angaf, att i straffpredikan låg äfven ett evangelium, ett glädjebudskap, något som skulle lösa, befria. Och då hon reste sig, räckte hon mig med ett ljuft leende sin hand och tackade mig.

»Det har varit en sträng lexa, ni gifvit mig,» sade hon; »men jag inser nu, att ni haft rätt. Ack, hvarför har man ej sagt mig det förut?»

»Man har sagt er det, fastän ni i er egen kärlek aldrig ville höra därpå, kanske äfven därför att det sades för mildt. Vissa personer behöfva starkare medicin än andra.»

Hon tryckte ännu en gång min hand och gick.

Ett år eller något mera förrän, hvarun der jag förlorade den unga skådespelerskan ur sikte annorlunda, än att jag af tidningarna erfor, att hon gjorde stora framsteg i teaterpublikens gunst, i synnerhet genom ett älskligt, vinnande behag och någonting käckt och hurtigt i framställningen, som ryckte åskådarna med sig, men äfven, då rollen så kräfde, något tragiskt, känslofullt, som rörde och bragte fram medlidande.

Så försvann plötsligt hennes namn från tidningsspalterna. Jag antog, att hon rest utomlands för att studera konsten, och jag glömde för andra och annat alldeles bort den lilla skådespelerskan, då jag en dag mottog en liten biljet med poststämpel från någon plats i Sverige, som jag endast kände så mycket, att den låg i Småland. Och biljetten innehöll dessa ord:

»Min välgörare!

Jag vill bereda en mig nära stående person glädje och ber därför, att ni vänligast gör en tur under sommarferien ned till —bol, närmaste järnvägsstationen —yd. Vagn skall där henta er till

Eder elev i lifsglädjen».

Ej en rad mera. Jag läste om den lilla, med elegant fruntimmersstil skrifna biljetten flere gånger, utan att ännu kunna komma på tanken om, hvem brefskrifverskan månne vara. Men om några dagar började verkliga mina sommarferier, och jag beslöt att resa efter den angifna adressen. Där lockade mig kanske ett äfventyr. Och jag for. Efter det jag tillbragt natten å ett järnvägs-hotell, for jag en den härligaste sommarmorgon till —yd station, där ett elegant ekipage med kusk och betjänt väntade. Jag antog, att det var mitt, och fick bekräftelse därpå och steg i, medan betjänten bugande helsade från »hennes nåd», att hon beklagade sig vara förhindrad från att själf mottaga herrskapets ärade gäst. Vagnsdörren slog i, betjänten hoppade upp och tog plats bredvid kusken, piskan smällde, och de eldiga springarne föllö i snabbt traf.

Efter omkring halfannan timmes färd vek ock ekipaget af från landsvägen och körde in i en lummig allé af åldriga lindar, i hvars ända jag såg fasaden till en stor hvitrapad byggnad med torn på båda flyglarne, hvilka afspeglade sig i en insjö, hvars lätt krusade vågor sköljde ena flygelns grund.

Snart stannade vagnen framför en bred trappa, å hvilken dock ej syntes någon människa, men i ett fönster varnade jag ett kvinnoanlete och en liten förtjusande morgonmossa på ett något knollrigt blondt hår, dock försvann snart det täcka ansiktet, som jag tyckte mig känna igen, fast dess åsyn varit för kort att riktigt klara mitt minne.

Jag fördes emellertid af betjänten uppför en smakfullt dekorerad trappa med yppiga bladväxter till ett rum i andra våningen, som tydligen var bestämdt till mitt gästrum, och där man äfven snart kom med min kappsäck. Jag skyndade att göra toalett och hade ej väl slutat denna, då betjänten åter kom upp och anmälde, att frukosten var serverad.

Jag begaf mig ned i vestibulen på nedre botten, där dock ingen människa syntes. Det dröjde ock en stund, innan en dörr öppnades, och en dam i elegant förmiddagsdräkt inträdde, följd af en medelålders herre. Genast kände jag nu igen henne: det var min unga skådespelerska, som skyndade fram till mig, tackade mig, för att jag kommit, och för mig föreställde sin man.

»Jag har sagt honom allt om er,» yttrade hon med en stämma af melodisk välklang och ett förtjusande gladt leende. »Han vet, att det var ni, som danade mig till att bli den lilla glada kvinna, som fängslade honom och gjorde mig till hans hustru, att det således är er jag har att tacka för den sanna lycka, jag njuter och den jag tror att äfven han delar — eller hur, min vän?» — sporde hon och lutade sitt täcka hufvud mot hans bröst, under det hon såg upp till honom med älskligt behag.

Han svarade med att sänka sitt ansikte och kyssa de friska koralläppar, som af sig själfva inbjödo den lycklige att hålla till godo. Det var svar nog.

Vi satte oss till bords, och en glad frukost följde, hvarunder jag tjusades af den unga fruns klingande samt glädtiga skratt.

Jag sade, att det var något helt annat, än när hon af onatur gått och spelat Ofelia i i själfva komedien.

»Ja, jag sade er ju, att ni hade rätt, då ni förhöll mig min onatur. Sann skall människans vara, särdeles kvinnan, som blir i onaturen oskön, men kan fångas i sanningens oförståelighet. Mätte alla kvinnor behärta det!» tillade hon med plötsligt och djupt allvar i rösten.

Jag erfor nu, att hon varit gift med sin man, en rik brukspatron och godsegare, ett halft års tid, att han sett henne på teatern en afton och blifvit fängslad af hennes naturliga glädtighet och uppsluppenhet, att han dagen efter friat till henne, och att hon efter en veckas tid, hvarunder hon sökt lära känna honom, gifvit honom sitt ja. Så hade de låtit viga sig, och de hade aldrig sedan dess erfarit annat än livets ljusstunder. Mannen skulle om ett par dagar fira sin 40:e födelsedag, och hon hade därför beöt mig komma och deltaga i festen samt äfven för att visa mig sin lycka.

»Som snart skall bli ännu fullständigare,» bifogade han med en hänförd blick och en kärleksfull smekning på den rodnande unga makans kind.

»Ja, om du får behålla mig,» mumlade hon allvarligt.

»Det gifve Gud!» ljöd hans svar, så fromt och frimodigt, att jag erfor en varm känsla och mina ögon nästan tårades.

»Hopp!» hviskade hon och såg ned.

En stunds tystnad inträdde, därpå reste hon sig, tog min hand och sade:

»Än en gång, käre vän, tack! Ni ser nu, huru innerligt lycklig jag är! Och det har jag er stränga, men vänliga kritik att tacka för. Var viss om, att om jag en gång skulle få en dotter, skall det vara min främsta plikt att uppfostra henne i och till sanning, att göra henne fri från all onatur och förkonstling. Endast i sanningen är den verkliga lyckan — är lifsglädjen!»

Hon var alldeles förtjusande, då hon med en liten slängkyss åt sin man aflägsnade sig som en lätt bortglidande solstråle.

Hvarje husmor sin egen skärslipare.

Prisbel. svar å prisfrågan LXXI

af W. Oldenburg.

Att själf hålla sina knifvar och saxar hvassa bör för husmodern ej vara någon oöfvervinnelig svårighet. Till denna färdighet likasom hvarje annan fordras kunskap och öfning. Den förra skola vi här söka att bibringa, den senare vinnes snart genom dristiga försök. Den som förstär att hjälpa sig själf härmed, behöfver aldrig arbeta med slöa redskap under afvaktan på skärsliparens ankomst.

För skärpningen af eggjärn fordras dels en slipsten, med hvilken man undanskaffar det mesta af stålet, som skall bort, dels en brynsten, med hvilken den sålunda erhållna grofva eggen skärpes och putsas. Slipstenen är af sandsten, antingen rund, afsedd att löpa omkring, eller ock liggande. Den senare sortens slipsten kallas skjutsten, emedan man verkställer slipningen genom att skjuta järnet fram och åter öfver den fast liggande stenen. Vid slipning på rund sten hålles däremot knifven orubbligt stilla, tryckt emot stenen, hvilken vrider sig kring en axel och sättes i rörelse medels vefning eller trampning.

Af slipstenar finnas grofkorniga och finkorniga. De förra slipa fort, men groft, och äro ej lämpliga för hushållet. De till färgen röda stenar, som

komma från Dalarne och äro fria från små insprängda, hårda stenflisor, äro synnerligen goda, men äfven dyra (omkring 5 kr. för en mindre rund sten). En finkornig gotländsk sandsten är för vårt behof synnerligen lämplig. En rund sådan kostar 75 öre å 1 krona. Till densamma måste förfärdigas en ställning med vef samt vattenho. Detta allt kan göras af trä och är en utmärkt lämplig uppgift för en gosse, som får syssla med snickerislöjd. Axeln med vefven kan äfven göras af järn. De hål i ställningen, genom hvilka axeln löper, böra smörjas med olja, dels för att hindra nötning, dels för att stenen skall löpa lätt. Runda stenar med ho och vef af järn finnas i handeln och betinga ett pris af omkring 8 kronor.

En tillhuggen skjutsten kostar 1 krona 50 öre, men är för stor för hushållet. Bättre är då att köpa ett stycke af en sönderslagen rund sten. Sådana finnas alltid i linbodarne och fås för omkring 75 öre.

Då man skall slipa en knif å skjutstenen, fuktas först denna med en våt trasa och hålles sedermera fuktig under skärpningen. Knifven hålles stadigt med högra handen om skaftet och den venstra uppe på knifbladets rygg, tryckande knifven ned emot stenen. Knifbladet hålles i lutning mot stens yta och skjutes fram och tillbaka, så att eggen på samma gång skjutes tvärs öfver stenen och föres längs densamma. eller med andra ord så att eggen löper snedt öfver stenen, men alltid parallell med stensens kant. På det att stenen må förblifva plan, måste man så småningom slipa öfver hela stensens plan. Slipar man blott på samma ställe på stenen, blir där en grop, och det blir sedan omöjligt att få god egg.

Föres knifven icke stadigt i samma lutning öfver stenen, blir eggen rund och ej hvass. Huruvida knifven nu är lagom slipad på ena sidan förvisar man sig genom att noga granska eggen, sedan man på den fuktiga trasan strukit af sanden, som samlat sig på bladet. Därpå slipas andra sidan på liknande sätt. Eggens face kan göras bredare eller smalare, efter som det för tillfället är lämpligast. Ju mindre knifbladets lutning mot stenen är, dess kortare blir facen. En knif af föga hårdt stål varar längre hvass med kort face. En starkt hårdad knif kan slipas med bred face, då den skär bättre och likväl genom sin hårdhet varar länge skarp.

Har man en rund sten, så hålles knifven stadigt med eggen mot den riktning, i hvilken stenen vrider sig, och föres den så småningom öfver stenen. Denna hålles våt genom att med sin yttre kant löpa genom en ho med vatten. Stenen får ej slipas buktig tvärs öfver, utan sorgfälligt hållas grad. Slipar man med den riktning, i hvilken stenen vefvas, så blir eggen lätt rund, och stor råegg uppkommer. Råegg kallas de tunna stålflagor, som bildas i kanten af eggen vid slarfvig slipning. Råeggen bortages dels genom att slipa af knifven under ringa tryckning mot stenen, dels genom bryningen.

Till brynstenar brukas mycket fina sandstenar, skiffer och s. k. arkansasbrynen m. fl. De förstnämnda kosta omkring 50 öre pr. st. och fuktas vid användningen med vatten. Skifferstenar säljas till samma pris som föregående, och till dessa begagnas hellre olja än vatten. En trasig griffeltafla kan lemna råmateriel till många brynstenar. Skifferstycket bör då fastlimmas vid en träbit, så att det blir lätthandterligare. Till arkansasbrynen användes endast olja (bomolja etc.). Dessa stenar äro till färgen hvita och halft genomskinliga samt säljas efter vikt, hvarför det är fördelaktigt att köpa en tunn, men i stället lång och bred sten. En liten sådan sten lagom för hushållet kommer på ungefär 1 krona 50 öre samt är af oerhördt stor varaktighet och förtjänar därför i sitt högre pris, hvarjämte den brynar utmärkt väl. Då man skall skärpa en knif, lägges brynstenen på bordet, fuktas eller oljas in, hvarefter knifven föres öfver densamma på lika sätt, som då man slipar på skjutstenen. Knifven hålles dock i något mindre lutning mot stenen vid bryningen än vid slipningen, så att bryningen ej sker öfver hela facen utan blott en yttersta del af denna. Knifven brynes naturligtvis från båda sidor, ömsom från den ena, ömsom från den andra, och med stor försiktighet och stadga i handen.

Då en knif kännes slö, är det ofta nog att bryna den för att åter få den skarp.

Med ett smergelbryne hvasser man lätt en knif. Ett sådant kostar 75 öre. Knifven hålles vid dylik skärpning fast stilla med venstra handen och brynet föres fram och åter längs eggen. Detta bryne är onödigt för den, som vill sköta sin slipning ordentligt, och ersätter ej densamma.

Då en sax skall slipas, skufvas den först sönder. Därpå slipas de båda knifvar, af hvilka saxen

består, hvardera blott på ena sidan, yttersidan. Eggen aktas noga vid såväl slipning som bryning från att få sin ursprungliga form förändrad. På innersidan får eggen blott brynas och detta med stor försigtighet, så att ingen face uppstår, utan endast öfverskjutande råegg borttages.

Skulle försöken med slipning i början ej utfalla så väl, skall man därför ej förlora tålmodet. Tillräcklig omsorgsfullhet vid arbetet skänker godt resultat. Vid första försöken bör man ej hasta, utan arbeta långsamt och tänka sig väl för. Att hafva öfvervunnit en svårighet skänker därjemte alltid tillfredsställelse. Far själf likaväl som pojkarne skola dessutom blifva tacksamma, om de få låna husmoderns slipdon för att skärpa sina pennknivar, träsniderjárn och dylikt.

Smånotiser från kvinnovärlden.

Vid sällskapet *Nya Iduns* samkväm i lördags föredrog fru Alfhild Agrell två af sina egna berättelser: »Godhet» och »Flickan med 7 hjärtan». Några lyriska dikter af fröken E. Whitlock upplästes af fröken Anna Zetterberg. Sång af War-muth och Lassen samt en italiensk serenad utfördes af fröken Almati samt sånger af Bizet och Grieg af fröken Alma Hesseldal.

Aftonens konstutställning omfattade ett större antal akvareller, en afdelnings-skärm och en vägdekoration, båda i gobelinimitation, samt kartonger till en fris, utförd på väf, af fru A. Boberg, född Scholander. Fröken C. Löfgren hade utställt ett porträtt af doktor L., fröken I. Schulzenheim en större oljemålning: Vindhundar, fröken A. Billing akvarellstudier och fröken I. Matton en porträttbust i terra cotta af fröken B.

Bland gäster för aftonen märktes representanter för ett flertal olika nationer.

Teater och musik.

Kungl. operan gaf sistlidne fredag för första gången en repris af Nicolais komisk-fantastiska opera »Muntra fruarna i Windsor». Denna opera med sin lifliga och sprittande, melodiosa och stundom rent af genialiska musik hör till dem, som aldrig borde försvinna från repertoaren. Högst förunderligt var det emellertid, att den denna gång ej fyllt salongen. Detta var dock närmast en förlust för dem, som ej infunnit sig; ty operan erhöi ett på det hela taget jämnt och godt utförande. Hufvudfiguren i operan är den älskogsranke drinkaren sir John Falstaff, och att hr *Brag* ej fullt räckte till för denna mycket fordrande roll, må varda honom förlåtet. Hr B. är nybörjare så godt som och gjorde i alla fall sitt bästa samt lyckades tämligen väl. Rösterna är klangfull och fyllig, ehuru något svag i de djupare tonerna; spelet saknar åter denna saftiga humor, som återgifvandet af en Falstaffstyp kräfver. Hr B. rörde sig emellertid rätt ledigt i sin tjocka skepnad, och mimiken var ej heller oäfvnen. — Högt öfver alla glänste dock fru *Östberg*, hvilken för första gången återgaf fru Ströms parti och detta på ett sätt, som — ej blott bokstafligen — inbragte henne en ny lager till sina många föregående. Det ingalunda lätta sångpartiet erhöi ett förträffligt utförande, liksom fru Ö. också i spelet lyckades på ett måttfullt sätt pointera det parodiska i rollen. Fröken *Almati* var tämligen matt som fru Page; partiet tycktes också ej rätt väl lämpa sig för henne. Hrr *Johanson* och *Strömberg* som Ström och Page voro båda till sin fördel, särskildt den förre. Öfriga medspelare skötte väl sina mer eller mindre viktiga partier. Baletten i sista aktens vackra skogsscen var förträfflig, och det hela gick jämnt och utan nämnvärda slitningar under herr *Hennebergs* ledning. Operan förtjänar att gifvas för många fulla hus.

Fru *Vilma Norman-Neruda* (numera lady Hallé) gaf i lördags sin första konsert å k. operan i förening med k. hofkapellet. Vi afstå från att ingå på ett närmare omnämnande af den celebra artistens spel, ty pennan skulle ej finna uttryck, träffande nog för hennes helt enkelt enastående prestationer. Vi inskränka oss till att nämna, att fru N.-N. redan vid sitt första inträde helsades så varmt, att hon mycket väl kunde märka, att publiken ännu hade henne i käraste och innerligaste hägkomst från föregående uppträdanden härstädes; att samma publik med den djupaste andakt lyssnade till de härliga

toner, hon lockade ur sitt oförläppliga instrument, samt att denna samma publik, sedan sista tonen i sista stycket förklingat, ej gjorde min af att aflägsna sig, fastän konserten var slut, utan gång på gång framkallade den utmärkte artisten, till dels i förhoppning om att få ännu något mera till lufs af denna undersköna musik. I få ord: lika enkelt och fiärlöst som hennes spel är, lika gediget och djupt gripande är detsamma. Fru *Norman-Neruda* är världens förnämsta kvinliga violinist och som konstnär likställd med de främsta manliga representanter inom sitt fack. De af fru N.-N. utförda kompositionerna voro Spohrs violinkonsert nr 8 (den bekanta sångscenen) samt Mendelssohn-Bartholdys violinkonsert. Hofkapellets ackompanjemang till dessa nummer ledades af hr *Franz Neruda*, hvars återkomst till Stockholm vi med glädje omnämna. — Hofkapellet spelade med mycken smak uvertyren till »*Euryanthe*» af Weber samt Griegs suite för stråkorkester »*Fra Holbergs tid*».

Fru *Norman-Neruda*s andra konsert skulle gifvas som i onsdags, likaledes å k. operan.

Den till i måndags annonserade föreställningen af »*Mignon*» med fru *Arnoldson-Fischhoff* i titelpartiet måste på grund af den framstående gästens opasslighet framflyttas till gårdagen.

Bland debutanter, som väntas å k. operan, må nämnas fröknarna *Stridbeck*, *Hult* och *Edman*. Den förstnämnda, elev af vår främsta sånglärare *Fritz Arberg*, kommer att debutera som *Agatha* i »*Friskytten*».

K. Dramatiska teatern gifver i dag »*Falska juveler*», i morgon »*Familjelycka*», »*En omvändelse*» och »*Kapten Puff*».

Vasateatern uppför nu hvarje afton sitt nya program, *Dellingers* operett »*Saint Cyr*». Ehuru libretton i stycket ej är särdeles vare sig originell eller kvick, lyckas det dock tillvinna sig lifligt bifall genom den glada, sångbara musiken och det raska utförande, Vasateatern presterar. Bland hufvudrollernas innehafvare briljerar som vanligt särskildt hr *Strömberg* med sin burleska komik i en tjuvpojsaktig klostertjänarens skepnad. Hr *Ander* gör en ganska rolig typ af sin mesige, men dansante »*pappas gosse*». Däremot är hr *Rönblad*, både hvad sång och spel beträffar, en föga lycklig förste älskare. *Fröknarna Grönberg* och *Johnson* handhafva de kvinliga hufvudpartier till både ögon- och öronfagnad. Och som sagt — publiken är nöjd, och då är ju allt godt och väl.

Filharmoniska sällskapet gifver sin första abonnementskonsert nästkommande tisdag den 17 dennes å Musikiska akademien. Programmet upptager »*Jesu sju sista ord på korset*», en komposition från 1640-talet af H. Schütz; aria ur »*Hérodiade*» af Massenet, sjunges af fröken *Emma Holmstrand*; serenad för stråkorkester af R. Volkmann; *Philharmonie*, kör å capella af sällskapets dirigent A. Halén, samt tvänne dubbelkörerna å capella af *Ludvig Norman*, kallade »*Linden*» och »*Bön*». Minnet af sällskapets förtjänstfulla verksamhet under föregående år bör lika mycket som programmets godhet mana till talrikt besök.

Ny musik.

På *Abr. Lundquists* välkända förlag ha följande nya musikaler i dagarna utkommit:

Rich. Eilenberg, Genom skog och mark, moderna kompositioner för piano. Innehåller 7 olika stycken. *Marsch-Album*. Innehåller ej mindre än 10 marscher, flere bland dem mycket kända.

V. Holtz, International Gymnastik-festmarsh för pianoforte.

Densamme, For you, hambo-polska för piano.

H. R. Wejding, Rosenknoppen, mazurka för piano, tillagnad fröken *Signe R.*

Densamme, Brudparet fram! Bröllopsmarsch för piano.

Hugo Sedström, Menuett för piano.

John Ölander, Bianca-polka för piano.

Alban Förster, »*Din kärlek allena är i världen mitt allt*», sång vid piano; nr 46 i den bekanta samlingen *Barytonisten*.

Righini, aria ur »*Det befriade Jerusalem*», med pianoackompanjement; nr 19 i den kända samlingen *Bassångarens repertoar*.

G. Loeve, Elfkungen, ballad med pianoackompanjement; nr 8 i samlingen *Från konsertsalen och salongen*.

Fr. Clay, »*För dig en sång jag kväda må*», med pianoackompanjement; nr 9 i samma samling.

Sångprogrammet, häft. 3 och 4. Innehålla alster af utslutande kända och goda kompositörer.

Sydney Smith, Vårt farväl, sång med pianoackompanjement.

Ad. Herman, Fantasie dramatique för violin och piano öfver Boitos »*Meistofeles*».

Bror Beckman, Fjäll-låtar för violin och piano.

Gustaf Bergdahl (folkskolelärare), Sångbok för skolan och hemmet; 100 en- och tvåstämmiga sånger. Med särskildt textbok. Samlingen synes vara vald med omsorg och skickligt afpassad för det med densamma afsedda ändamålet.

I en vrå af världen.

Berättelse för Idun

af

Cecilia Bååth-Holmberg.

(Forts.)

Först då detta skett och läkaren kommit, kom man ihåg de små, genomvåta och nästan iskalla hande de, då ingen hört deras skrik, omsider somnat i sin vagn. Skyndsamt afkläddes de och nedbäddades i sina små sängar, medan läkaren betänksamt skakade på hufvudet och strängt förbjöd den ringaste gemenskap mellan dem och modern. Denna hade fullt utbruten nervfeber; hon måste hafva gått med den redan flere dagar.

Med af ångest sammansnörd strupe tänkte kyrkoherden på sina små; de hade ju under de senaste dagarna ej ett ögonblick varit skilda från sin febersjuka mor, och nu därtill denna sista färd i regnet och förblifvandet i de våta kläderna.

Doktorn såg allvarsam ut, och efter att ännu en gång hafva sett till dem, där de rödblossande lägo i sina sängar, förklarade han, att äfven de voro angrifna af feber — huru pass svårt eller af hvad art, kunde han ännu ej fullt säga; man finne emellertid göra sig beredd på, att den sjukdom, som för närvarande är i staden så att säga endast lurade på tillfället att utbryta, äfven nu skulle göra sig gällande.

Han hade rätt.

Sjukdomen hade nu hunnit till prestgården; hvarken kyrkans närhet eller moderns under de senaste dagarna halft i feber frammulade böner hade kunnat utestänga den.

Det var tunga dagar i det eljes just ej så glada hemmet; tyst och böjd vandrade kyrkoherden ut och in mellan sjukrummen, hela timmar satt han vid sin hustrus säng, hållande hennes heta händer i sina och talande lugnande ord till henne, då hon i feberyrseln ropade högt på sina små eller ville till dem. Då febern lemnade henne ro, låg hon helt matt och tyst och såg på honom med sina stora, nu så sorgsna ögon, liksom bedjande om tillgift för all oro, hon vållade honom, och när han då ömt strök hennes mörka fuktiga, nu kortklippta hår, log hon emot honom med hela den gamla kärleken, utan en aning om, att i ett annat rum hennes hjärtas älskling, den äldsta lilla flickan, som hade hennes ögon i arf, stred sin både första och sista strid, och att de båda minsta sannolikt väntades af samma öde.

Men sorgen öfver de små nästan förkvädes eller sköts åt sidan hos honom af oron för den älskade hustrun, han såg henne för sig, sådan hon var, då han först lärde känna henne; så frisk och ungdomligt strålande i det mörka föräldrahemmet, med så rikt sjäslif, så förhoppningsfull — huru hade han vårdat, huru hade han förhållt dessa rika anlag till utveckling?

Huru ofta hade ej allting annat kommit i första rummet hon, och det som kunde glädja henne i sista! Och ändå var hon honom så kär. Han hade bara aldrig tänkt på, att hon behöfde annat än sitt hus och hem och barnen. Huru sved det ej nu i hans hjärta, då han tänkte på, huru hon är efter år blifvit liksom underligare, tystare, mera drömmande. Och så hennes utvecklade uppfattning af det religiösa lifvet! Han hade förr tyckt, att det var barnsligt godt och oskyldigt, då hon läste sina böner för de små; men nu insåg han plötsligt och klart, att det ej endast var barnslighet, att ett verkligt behof drivit henne därtill, att hennes af naturen eldiga, lifliga själ känt sig tom, att den blifvit ett rof för en ångest, som hon ägde hvarken kraft eller klarhet att bekämpa, och han — hennes man — presten, han som var själasörjare för hundratals människor, han hade ej förstätt, hvad som rörde sig inom den, han högst älskade, han hade ej räckt henne en hjälpande hand. Själösörjare — hvilket hän i det ordet! Nej, han var ovärdig därtill — hennes hjälplösa, ångestfyllda blick, hennes mekaniska frammulande af osammanhängande böner och

salmvers, allt var en enda fruktansvärd förebräelse emot honom.

Ty detta, att hennes själ ej fått något fäste, detta var det, som nu lagt henne ned här på sjukbädden — kanske dödsbädden, henne, hans vackra, älskade unga hustru.

Och han gömde ansiktet i täcket till hennes säng och kved af tårslös sorg och förtviflan.

Och när han en stund därefter inne i det andra rummet höjde sig öfver den svårast angripna äldsta lilla dottern och såg, att döden redan tryckt sin stämpel på det fina, af sjukdomen härjade lilla ansiktet, då hon än en sista gång slog upp de stora ögonen — hans hustrus ögon — och nu i dödsminuten, just innan de brusto, med samma uttryck, som han tyckt sig läsa i dennas, då föll han på knä vid den lilla bädden, utan hvarken tanke eller känsla af något annat än den stora förtviflan och eländighet, som kommit öfver honom, och som helt förlamade honom.

»En straffdom, en straffdom,» mumlade han för sig själf, »straffet öfver mig, som så vårdslösat de själar, jag fått i mitt hägn,» sade han hastigt och entonigt »drabbe mig din vrede, Gud, som alltid är så kärleksfull, jag ensam är den skyldige i detta hus — skona henne och de andra båda späda! Mig — mig allena —!»

Härmed hade han rest sig och vacklat ut. Nu hade han endast en tanke; huru skulle han kunna dölja barnets död för modern? Hon skulle nu ej kunna bära det, det skulle döda äfven henne. Lyckligtvis hade hon fört gifvit sig till tåls med den förklaringen, att barnen af fruktan för smitta höllos undan. Men då hon efter ett par dagar liksom uppvaknade ur den dvala, hvori hon legat försänkt, tyckte han sig i hennes blick läsa en fråga — och om hon uttalade den, huru skulle han då kunna beherska sig! — Han kunde det ej heller mera än till hälften — något i hans ögon och halfkvädda röst hade väckt hennes uppmärksamhet och oro. Och då han åter lemnat henne, kallade hon pigan till sin säng och sade med en plötslig kraftansträngning, och i det hon tycktes vilja se tvärs igenom henne: »Hur är det med barnen?»

Frågan kom oväntadt, den förskräckta flickan fann sig ej, blef förvirrad och svarade osäkert och undvikande: säga en ren osanning inför dessa ögon — det kunde hon ej.

Detta ökade den sjukas misstanke; hon låg en stund tyst och låtsade sova, men då hon blifvit ensam, satte hon sig med möda upp i sängen; hennes tinningar bultade och hennes tänder skallrade; hon var torr i munnen; hon kunde ej tänka redigt; hon kunde inte riktigt minnas, när och hvar hon sist sett dessa dyra barnaögon, som från det de första gången logo emot henne i hennes armar, varit hennes lust och stolthet — hennes lilla flickas ögon — den förstas — det var, som om de andra båda liksom sammansmält med denna, som om hon mindes dem alla tre i dennas gestalt; — ett ögonblick tvekade hon, hvilket ansikte af dessa tre var det rätta; dragen af hennes hjärtebarn liksom utplånades ett ögonblick för att nästa sekund se emot henne igen, men nu med de andra barnens blå ögon —; förvirrad kämpade hon med febern, vaggade fram och tillbaka, där hon satt med knäna uppdagna och händerna hopknäppta omkring dem, skakande af hetta och köld på en gång.

Plötsligt stack hon fötterna ut ur sängen, hon ryste till, då de vidrörde golvet; ett ögonblick stod hon stilla och vacklade, med händerna famlande framför sig, därefter trefvade hon sig fram till dörren och öppnade denna ljudlöst.

Rummet innanför — salen — var tomt; man hade trott, att hon somnat; kyrkoherden satt i sitt rum, försjunken i sorg, och sköterskan, som skulle vaka öfver henne, var ute.

Med ögonen vidt uppspärade, men utan att riktigt uppfatta, hvad hon såg, gick hon som i en dröm genom rummet, alltjämt på bara fötter och trefvande framför sig med händerna.

Också nästa rum var tomt — hon såg sin egen bild i den stora spegeln, spöklik i den hvita dräkten och med det kortklippta svarta håret.

Nu var hon i gången — en underlig lukt af granris nådde henne — hon studsade, tog med båda händerna om hufvudet och gled ljudlöst framåt; instinktligt öppnade hon dörren till det yttersta rummet; där inne var granlukten starkare; gardinen var nedfädd, och midt på golvet stod en säng — så konstig idé — hon stirrade halft fånigt på den, utan att förstå något; hon stod stilla i dörren med hufvudet framsträckt och ögonen vidt uppspärade; slutligen gled hon ljudlöst närmare, oemotståndligt drogs hon bort till denna underbara bädd, öfver hvilken ett hvitt lakan var utbredd; de hvassa grankvistarne på golvet stucko

hennes fötter — hon kände det ej; febern rasade i hennes ådror, köldskakningar genomföro hennes kropp — hon gaf ej akt därpå; hon endast böjde sig ned, djupare och djupare ned öfver bädden, hennes heta andedräkt nästan hväste fram, hennes hand fattade i lakanet, drog det undan — ett ögonblick stirrade hon andlös på det vaxbleka lilla ansiktet, hvars stjärnögon aldrig mera skulle le emot henne — och ett gällt, vansinnigt skri ljud i rummet, ut i gången och gaf genljud genom dödstystnaden i huset.

III.

Då de alla förskräckta ilade dit, funno de henne liggande på golvet bredvid kistan.

Strax trodde de henne vara död, men läkaren som skyndsamt anlände, förklarade, att det endast vore en djup svimning, men tillade han, om uppvaknandet blefve till lif eller död, det vore ovisst. — Den förfärliga skakningen hade verkat för häftigt på den redan genom febern utmattade hjärnan.

Lifvet återvände dock sakt, men utan att något ljus tycktes skina in i hennes sinne. Det var visserligen som om själsskakningen brutit febern; sjukdomen aftog synbart, men ännu hade hon ej talat; med stora ögon, som intet sågo och intet uttryckte, låg hon där dag efter dag, vecka efter vecka. Hon igenkände hvarken sin man eller någon af sin omgifning; barnen tycktes hon alldeles hafva glömt.

En dag kommo de på henne med, att hon smugit sig upp och tagit en tändsticksask, som hon gömde i sängen. De fäste ej någon vidare uppmärksamhet därvid, men kort därefter fylldes rummet med rök, och vid undersökningen befanns det, att hon tändt eid på sängkläderna.

Hennes man försökte tala med henne; hon igenkände honom ej, såg bara uttryckslost på honom, skrattade för sig själf och började med låg entonig röst läsa upp flere psalmvärser, handlande om död och förintelse, samt därefter sin trosbekänneelse, men då hon sagt orden: »nedstigen till helvetet, det är ju dödsriket,» stannade hon; ögonen fingo ett oroligt, ångestfullt uttryck; de följande orden: »uppstånden från de döda,» voro utplånade ur hennes minne; och åter och åter började hon på om igen och om igen, samma vers, samma ord, alltid i samma ordning; men aldrig hann hon längre än till »dödsriket»; hennes oklara hjärna arbetade fåfängt att få fram fortsättningen, och hon upprepade »död — död — död —», till dess hon slutligen skrek högt i vild förbittring och ursinnigt slet i täcken och lakan.

Läkaren sade, att hennes vainsinne var af farlig art, och att hon med snaraste borde föras till dårhuset för att få nödig vård och tillsyn.

Men, som om hon anat, att man ville beröfva henne friheten, började hon i fullt raseri slå och anfalla hvar och en, som kom henne nära. Detta oakadt fördes hon med sin mans och läkarens tillhjälp och under lifligt deltagande från hela det lilla samhället, Adelsгатans notabiliteter inberäknade, till den ej så synnerligt aflägsna anstalten, hvars läge vid kusten och i skogstrakt var särdeles gynnsamt. Här insattes hon i madrasserad cell och bevakades noga.

Endast med möda kunde hennes man slita sig från henne; så länge hon var i rummet, fann han en sorglig tröst endast i tanken, att hon var där; han anklagade sig själf för hela olyckan, ej endast den första sjukdomen, utan också att han ej tillräckligt vakat öfver henne, så att hon fått veta om barnets död.

Och dock anade hon ej, att under tiden ännu två små kistor stått i samma rum, där hon sett den första lilla döda, att all barnslig lek tystnat, att hemmet nu var fullkomligt öde.

Och till detta hem måste han dock nu återvända; huru olika var ej den färd, han nu gjorde genom det kala sandiga landskapet, ensam i vagnen, emot den, då han med sin brud, så strålande ung och vacker, så barnsligt oskyldig och förhoppningsfull, första gången for den vägen; nu var han en i förtid bruten man; håret hade under ett par veckor starkt gränat, all själf tillit var försvunnen, och han nästan kände sig blygas inför dessa sina vänlige församlingsbor, som alla täflade om att visa honom deltagande.

Ja, en ensam man var han; — och instängd i sin kammare försökte han i brinnande böner för den olyckliga ande, som nu, skild från hans kärleksfulla vård, bland främmande människor kämpade med mörkret, som tyngde den.

Så gick vintern.

Med våren tycktes en förändring hafva inträdd i hennes tillstånd; anfallen af vrede blefvo sällsyntare; hon blef allt mera stilla; alltjämt fram-

mumlade hon sina psalmverser och sin trosbekänneelse, och ännu alltjämt stannade hon på samma punkt.

Ofta stod hon borta vid det lilla gallerfönstret och stirrade ut öfver den lilla skynt af det nu isfria vattnet och den bit skog, hon kunde se härifrån.

Hennes förbättrade tillstånd föranledde hennes förflyttning till ett gladare, ej så afspärradt rum; här kunde hon se än mera af hafvet och skogen och dessutom en sida af den väl hållna ymniga trädgården, hvori de endast mindre rubbade fingor arbeta om våren och sommaren.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

Männen i äktenskapet.

Den uppmärksamhet, som kommit min anspråklösa uppsats »Romanen eller lifvet?» till del, har gladt och smickrat mig — jag kan icke neka därtill. På den fråga, som flere ärade läsare inkom framställt i nr 44 af Idun, har jag endast några korta ord till svar, och jag lemnar åt värdigare att gifva bättre besked.

Frågan var, »huru männen böra förhålla sig för att, äfven de, bidra till lyckan inom hemmet?»

Om en af dem själfva gjort mig den höga äran att på allvar framställa denna viktiga fråga, skulle jag icke stått svarslös, icke tvekat att gifva ett rätt allvarsamt svar. I veten väl, att en hustru i regel blifver mycket klarseende i fråga om, hurudan den andra parten i äktenskapet är, bör vara eller icke vara. Men jag frågar er på samvete, tron I, att det skulle gagna det allra minsta, att vi skulle vinna något därmed, om vi kvinnor sins emellan diskuterade männens egenskaper och uppställde några förhållningsregler för dem? De låta minsann hvarken moralisera eller korrigera sig, utan bele oss, det är hvad de därvid skulle göra! Ingen enda af dem skulle taga våra ord till efterrättelse! Som exempel på, huru svårkorrigerade de äro, vill jag endast anföra, att jag under mer än ett tiotal år oafbrutet, men förgäfvat, arbetat på att få min »gubbe» att komma hem i rätt tid till middagen för att slippa servera honom hoptorkad eller eljes mindre smaklig mat, och att jag med lika liten framgång sökt beveka honom att öfvergifva ett, som jag tycker, omätligt bruk af cigarrer.

För öfrigt är det väl näppeligen rätta platsen att i damernas egen tidning dryfta en fråga af sådan art. Det skulle förefalla mig ungefär i samma stil, som när fruntimren på sina kafferep enligt gammal tradition, hvad säger jag? — icke lofsjunga sina frånvarande vänner.

Nej, vill man reformera, må man börja med sig själf! Och om det enkla program, jag i min uppsats framlade, samvetsgrannt genomfördes, måtte icke mannen i ett sådant umgänge, som då bjödes honom, skulle få den allra bästa lexan? Skulle icke äsynen af ett pliktstroget uppförande vara honom en uppfordran och en maning att gifva lika godt igen? Skulle han ej börja uppmärksamma en sådan god hustru framför alla andra kvinnor i världen; dragas hem till henne från restauranter och vänner? Skulle han ej sporras att blifva denna ädelsinnade maka värdig och göra henne så lycklig, som i hans förmåga stode? Skulle han ej älska henne med en renare och djupare kärlek än förlofningstidens passion?

Och skall det sägas, är det ändå kärlek först och sist, vi kvinnor eftertrakta och fordra af våra män, den kärlek, som sätter oss före hvar och en annan, som vilkor för att de skola göra oss verkligt lyckliga.

E. B.

Innehållsförteckning:

Helena Grafström, född Franzén; af H. — k. (Med porträtt.) — Vilja är att kunna; poem af Ulla. — Biblioteket i hemmet; af Ellen Bergström. — Granrismor; af Amalia Wahlstedt. — Höra våra små? — Iduns julkalapsbazar. — Drottning Charlotta af Würtemberg. (Med porträtt.) — Några fruntimmersminnen; upptecknade af En gammal pennfäktare. II: Konst och natur. (Forts.) — Hvarje husmor sin egen skärslipare; prisbel. svar af prisfrågan LXXI; af W. Oldenburg. — Smånotiser från kvinnovärlden. — Teater och musik. — I en vrå af världen; ber. för Idun af Cecilia Båth-Holmberg. (Forts.) — Från Iduns läsekrets.

Förlofnings- och vigselringar

ständigt lager hos

Juvelerar HALLBERG Stockholm.

Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband, gammalt guld, silfver och juveler uppköpas kontant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten. Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.

Juvelerar HALLBERG Stockholm.